

Kertomus Heikki Hännisen, Teppo Korhosen ja Sari Miettisen matkasta Kurikkaan, Jurvaan, Korsnäsiin, Vähäkyröön, Isokyröön, Lapualle ja Ilmajolle 6.-7.7.1987.

Matkan pääaiheina olivat Lapuan kellotapulin oikaisutoimet, Jurvan Riihikosken sahan, Korsnäsin Harrströmin myllymäen sekä Saarenpään kylän rakennuskannan arvioiminen. Samalla tarkastelimme Lapuan Siirimäen pappilaa ja Karhunmäen kansanopistoa, Jurvalla sijaitsevaa Kukon myllyä, Kurikan kirkkoa, Saarenpään kylän lähetyksillä olevaa tuulimyllyä, Ylitorkkolan talon kunnostustöitä, Yli-Lauroselan talomuseota sekä Hämeenkyrössä Sillanpään asuntoja ja Heiska-Käkelän taloryhmää.

Kurikan kirkko

Kurikan kirkon kellotapuli oli hiekkapuhallettu ja puun pinta oli tuhoutunut, osittain jopa kulunut puhki. Kuitenkin maalin rippeitä oli vielä jäänyt vaakalaudoituksen alapintaan. Myös kirkon keskiosan puuosa oli hiekkapuhallettu. Kiviosan ulkoseinässä oli käytetty Kenitex maalia, joka on kylmän alapohjan alapuolisen seinän kohdalta halkeillut ja kuoriutuu pois. Kirkon ja tapulin paanukattoa vaihdettiin parasta aikaa kuparikattoon. Päätös oli tehty pitkällisten erimielisyyksien jälkeen kirkkoneuvostossa pienellä äänen enemmistöllä. Vanhat lähes kauttaaltaan hyväkuntoiset mutta ilmeisesti kivihiilitervalla käsitellyt paanut revittiin pois ja niiden alta paljastui vahingoittumaton kahdenkertainen tuohi. Kirkon sisätila aiotaan lähiaikoina kunnostaa.

Riihikosken saha

Jurvalla sijaitsevan Riihikosken sahan todettiin olevan liian huonokuntoisen suojeltavaksi ja säilytettäväksi. Kävimme katsomassa myös 1800-luvulla rakennettua Kukonmyllyä. Se oli suhteellisen hyvässä kunnossa, mutta kaipasi säilyäkseen pikaista pärekaton kunnostusta. Myös seinän oikaisu ja muutamien hirsien vaihto olisi tarpeen.

Harrströmin mylly

Korsnäsisissä sijaitseva Harrströmin myllyn rakennuskanta todettiin varsin sekalaiseksi ja väärillä korjaustavoilla vahingoitetuksi.

Saarenpään kylä

Saarenpään kylän rakennuskanta oli paria asuttua rakennusta ja aittaa sekä joitakin ulkorakennuksia lukuunottamatta vaurioitunut korjauskelvottomaksi. Vesikattojen tuhouduttua olivat välipohjat romahkaneet. Muistuma joenvarsimiljöön alkuperäisestä hahmosta voitaisiin osittain tavoittaa säilyttämällä aittaa ja ulkorakennukset entisillä paikoillaan ja rakentamalla asuinrakennusten paikalle uudisrakennukset. Kylän lähellä havaitsimme alkuperäisessä asussaan säilyneen mammaseli -tyyppisen tuulimyllyn, joka kaipaasi kunnostusta.

Yli-Torkkolan talo

Museoviraston avustamassa Isonkyrön Yli-Torkkolan talossa jatkuivat korjaustyöt.

Lapuan kirkko

Lapuan kirkon kellotapulin tarkastuksessa totesimme, että ylärakenteet olivat vahingoittumattomat ja että kallistuma johtuu perustuksista. Lattian taipumisen syyn selville saamiseksi on lattialankkuja nostettava ylös ja kallistumaa voidaan tutkia vasta kun tapulin juurelle on kaivettu kuoppa perustusten tutkimiseksi. Heikki Hänninen jatkaa selvitystä vielä kesän 1987 kuluessa, kun edellä mainitut toimenpiteet on suoritettu.

Siirilän pappila

Hyväkuntoiseen Siirilän pappilaan on laadittu korjaus- ja käyttötarjoituksen vaihtumisen aiheuttamat muutossuunnitelmat, jotka totesimme asianmukaisesti laadituiksi.

Karhunmäen kansanopisto

Kansanopisto sijaitsee noin 8 km päässä Lapuan keskustasta. Kansanopistolle rakennettiin parhailaan uudisrakennusta Lapuan keskustaan ja niiden valmistuttua opiston toiminta vanhoissa tiloissa loppuu.

Kansanopiston nykyiset tilat koostuvat neljästä rakennuksesta, vanhasta navetasta korotetusta juhlasalista, 1952 valmistuneesta lautarakenteisesta kansliasta ja kahdesta 1900-luvun alusta peräisin olevasta asuin- ja päärakennuksesta. Kun kansanopiston toiminta siirtyy keskustaan, tulee rakennusten korjaustarve ja uudelleen käyttö kysymykseen.

Asuntolarakennuksen kahta eri-ikäistä osaa erottaa palomuri. Vanhemman osan hirret on tuotu Ilmajoen apteekista. Rakennukseen on tehty peruskorjaus 1970-luvun lopulla, jolloin mm. ikkunat on vaihdettu yksiruutuisiksi taloon sopimattomiksi. Asuntolaamme tutkineet lähemmin.

Ongelmallisempi ja alkuperäisempänä säilynyt on päärakennus, joka valmistui käyttöönsä 1914. Joitakin ikkunamuutoksia on tehty ja lattiaa paikoin korotettu ja päällysteitä uusittu. Yläkerran huonejärjestystä on muutettu ja pesutiloja rakennettu. Pahin rakenteessa ilmenevä ongelma lienee leveärunkoisen talon painuminen keskeltä. Painumisen syytä ei kellaristakaan voinut löytää. Yläkerran määritellään tilat ja alapohjan avaamatta jäänyt tuuletusluukku lienevät osasyylisiä. Rakennuksen jäädessä pois alkuperäisestä käytöstään, olisi rakennuksen säilymisen kannalta tärkeää löytää sille uusi käyttötarkoitus. Karhunmäen kansanopisto on toiseksi vanhin heränneiden kansanopisto ja siltä pohjalta voitaisiin suunnittelun alaisena olevaa kansanopistomuseota ajatella sijoitettavaksi Karhunmäkeen. Myös paikallinen urheiluseura on osoittanut kiinnostusta rakennuksiin.

Yli-Lauroselan talomuseo

Ilmajoen Yli-Lauroselassa totesimme kivijalan ja porrasaskelmien liikkahdelleen kahden kovan talven seurauksena niin, että niiden paikalleen pano olisi välttämätöntä laajempien vaurioiden ehkäisemiseksi.

Hämeenkyrö

Heiska-Käkelän talon navetan katolle ei oltu sitten viime tarkastuk-

sen tehty mitään. Taivas paistoi katosta läpi ja rakennus on vaarassa tuhoutua.

Knuutilan pappilan julkisivu oli muutettu täysin uudella, kaksi vanhaa kuistia korvaavalla lasikuistilla. Chiewitzin puusillan perustukset ovat jäljellä. Heikki Hänninen onkin ehdottanut sillan uudelleen rakentamista säilyneiden alkuperäisten piirustusten mukaan. Toimiin ei kuitenkaan ole ryhdytty, vaan lähistölle on rakennettu uusi kevyen liikenteen silta.

F.E. Sillanpään kodissa Töllinmäellä Heikki Hänninen totesi korjausohjeita laiminlyödyn. Piipun juurta oli sopimattomasti pellitetty ja talon taakseen siirretyn savusaunan perustustapa oli epäuskottava. Myllykoulua, kirjailijan synnyinkotia oli ohjeiden mukaan kunnostettu.

Helsingissä 8.7.1987

Heikki Hänninen Teppo Korhonen Sari Miettinen